

„Komu volat, když chce mluvit s Evropou?“ legendární otázka bývalého ministra zahraničí USA Henryho Kissingera má dnes jednoznačnou odpověď – Berlín. Dne 22. září se konaly právě ve Spolkové republice Německo parlamentní volby, které jsou pro Evropu důležitější než v minulosti, jelikož záchrana evropské měny bude hlavním úkolem příští berlínské vlády. Průběh volební kampaně a výsledky voleb Vám přinášíme v novém Čtrnáctideníku.

Nálada ve společnosti

Německo prožívá skvělé časy - nezaměstnanost je na nejnižší úrovni za posledních dvacet let a export roste zejména do prosperujících mimoevropských zemí. Také Němci jsou jako národ vnímáni stále pozitivněji, než tomu bylo v minulosti. To vše podtrhuje fakt, že německý fotbal se stává nejlepším v Evropě a svoji popularitu si získává i u mimoevropských fanoušků. Do této atmosféry přišla volební kampaň německých stran. Z pozitiva těžili hlavně vládní křesťanští demokraté (CDU-CSU), kteří spolu s liberální stranou (FDP) tvořili vládní koalici. Právě vládní reformy zapříčinily hospodářskou prosperitu v zemi, což potvrzovaly také volební průzkumy, které uváděly již od června více než 15% nárůst CDU-CSU před sociální demokracií (SPD). Křesťanští demokraté navíc těží z popularity kancléřky Angely Merkelové.

Témata voleb

Témata volební kampaně byla u dvou největších stran podobná - jak CDU-CSU tak SPD slibovaly zvýšení minimální mzdy, omezení nájmu ve městech, větší investice do školství či lepší dopravní infrastrukturu. I v evropských tématech panovala u všech relevantních stran shoda - to vysvětlil předseda Zelených Michael Roth: „Evropa je pro nás příliš důležité téma na to, abychom riskovali, že sklouzneme k populismu.“ Hledání maximálního konsensu v evropských otázkách posiluje pozici německých diplomatů při mezinárodních jednáních.

Evropská otázka

Evropská otázka se v kampani překvapivě vyskytovala nejméně, většina Němců si totiž nepřeje další prohlubování evropské integrace, která dělá z jejich země jakousi pokladničku EU. Lídři stran jsou většinou proevropsky naladěni a musí tak čelit v tomto ohledu silné opozici z vlastních stran. Thomas Fischer z Bertelsmanovy nadace v Bruselu tvrdí, že německé strany se „bojí vypustit evropského džina z lahve“, aby proti sobě nepoštvaly veřejnost. Také odsunutí vstupních rozhovorů s Tureckem na přání Berlína bylo mnohými analytiky bráno jako předvolební tah Angely Merkelové, německá kancléřka navíc nepřijela ani na slavnostní uvítání Chorvatska v EU.

Volební kampaň

CDU-CSU odstartovala kampaň 25. června, kdy strana představila svůj program. Strana velice dobře pracovala s dobrovolníky ve své kampani - osvědčený tým teAM Deutschland odvedl pro stranu velký

kus práce. Celá kampaň byla postavena na jedné osobě - populární kancléřce Angelé Merkelové. V tom byl hlavní rozdíl oproti sociální demokracii, která popularitu svého kandidáta na kancléře a bývalého ministra financí v minulé vládě Angely Merkelové Peera Steinbrücka zcela postrádala. Právě model, kdy lídr strany není kandidát na kancléře, se ukázal jako nefunkční a slouží jako varování pro strany v České republice. Steinbrück navíc ve veřejném vystupování nepůsobil dobře - nejprve si proti sobě poštvál 12 milionů občanů bývalé NDR, když prohlásil, že kancléřka dělá evropskou politiku špatně, protože vyrůstala v NDR. Poté si stěžoval, že kancléř v Německu má příliš malý plat na svoji funkci a, vše korunoval výrokem o italských volbách, když Berlusconi a Grilla označil za dva klauny. Také SPD zapojila do své kampaně dobrovolníky, a to ve formě kontaktní kampaně a kampaně „ode dveří ke dveřím“ (angl. Door to Door, něm. Tür zu Tür Wahlkampf). Negativní kampaň se vedla na internetových stránkách, kdy sociální demokraté spustili tzv. „Černo žlutý blog“ (www.schwarzgelbblog.de). SPD se také snažila v kampani oslabit Merkelovou pomocí tzv. špionážní aféry, ovšem poté, co zjistila, že dohodu umožňující ono špehování uzavřel s americkou stranou ještě ministr SPD Frank-Walter Steinmeier z dob vlády SPD a Zelených, od této kampaně upustila. Liberálové (FDP) svoji kampaň postavili na tradičních tématech, jako svoboda, liberalismus či ekologie. Ovšem veškeré plody vládnutí sklídila CDU-CSU a tak se vládní liberálové museli obávat, zda vůbec do Bundestagu vstoupí. Poslední volební průzkumy jim ukázaly preference kolem 5-6 %. Strana Levice (Die Linke) v kampani vsadila na tváře nových předsedů - 34 leté poslankyně a bývalé studentky slavistiky Katje Kippingové a odborářského předáka Bernda Riexingera. Stranu oslabil vnitřní boj mezi „západní“ a „východní“ frakcí. Na sjezdu v červnu se prosadila západní frakce, přitom právě na východě strana sbírá nejvíce politických bodů. Velkou ranou pro Die Linke byla také smrt jejího zakladatele Oskara Lafontaine. Tradiční kampaň měli také Zelení (Die Grüne), kteří se hodlali definitivně posunout do pozice relevantní politické síly a stát se třetí nejsilnější stranou v zemi. Zelení v kampani také vsadili na své dva lídry - Claudii Rothovou a populárního Cema Özdemira, který byl v roce 1994 jako první Němec tureckého původu zvolen do Spolkového sněmu. Z pozice protestní strany zelené vystrčila Pirátská strana, která v kampani vsadila na tvář Edwarda Snowdena a aféru s odposloucháváním. Za zmínku stojí ještě kampaň euroskeptické strany s názvem Alternativa pro Německo (AfD), kterou založil hamburský ekonom Bernd Lucke. AfD se pustila do kritiky evropské měny a navrhuje vrátit Německu zpátky marku.

Volby v Bavorsku a Hesensku

16. září byly zveřejněny výsledky zemských voleb v Bavorsku. V největší a nejvíce prosperující zemi v Německu vyhrála Křesťansko-sociální unie (CSU) se ziskem 47,7 % hlasů, což jí umožní v zemi sestavit jednobarevnou vládu. Dosavadní vládní spojenec CSU liberálové (FDP) ve volbách propadl a získal pouze 3,3 %, což znamená, že FDP bavorský parlament opouští. Druhá ve volbách skončila sociální demokracie (SPD) se ziskem 20,6%, třetí skončila

uskupení Svobodní voliči s 9 %, které obhajovalo fantastický výsledek z roku 2008 (10,2 %), a poslední strana, která vstoupí do zemského parlamentu, jsou Zelení se ziskem 8,6 %. Spolková země Hesensko se rozhodla uskutečnit volby ve stejném termínu, jako volby celostátní. Hesenský předseda vlády Volker Bouffier (CDU) si od tohoto kroku sliboval ušetření veřejných financí, ale především chtěl využít aktuální popularity kancléřky Merkelové. Výsledek byl jednoznačný: CDU získala 38,3 % hlasů a téměř jistě bude pokračovat ve vládnutí s SPD, která obdržela 30,7 %, jelikož Zelení obdrželi pouze 11,1 % a společně s SPD by získali pouze 51 křesel ze 110 členného hesenského parlamentu. Die Linke obdržela 5,2 % a FDP 5 %. Volební účast v Hesensku byla 73,2 %, což bylo téměř o dva procentní body více než v celostátních volbách.

Volební systém

Ve volbách do Německého Bundestagu se používá systém personalizovaného poměrného zastoupení. Volič disponuje dvěma hlasy – první hlas odevzdá konkrétnímu kandidátovi v jednom z 299 jednomandátových volebních obvodů. Druhý hlas případně kandidátní listině politické strany. Listiny v německých volbách jsou přísně vázané, a proto volič nemá možnost preferenčního hlasování. Uzavírací klauzule je 5 %, strany ji však mohou obejít, pokud zvítězí ve třech nebo více jednomandátových obvodech a tím pádem se strana zúčastní přerozdělování mandátů na základě druhých hlasů pomocí Hare-Niemeyerovy formule. Tento systém dvou hlasů vede často ke vzniku tzv. převislých mandátů, v praxi to znamená, že počet přímých mandátů převyšuje počet mandátů, na které má strana nárok podle Hare-Niemeyerovy formule. Mnozí autoři řadí německý volební systém do kategorie smíšených, což je chyba, jelikož výsledek kombinace dvou hlasů vede k dokonalé proporcionalitě. Německý systém je třeba chápat jako systém poměrného zastoupení, který nabízí u poloviny Bundestagu výběr osob.

Výsledek

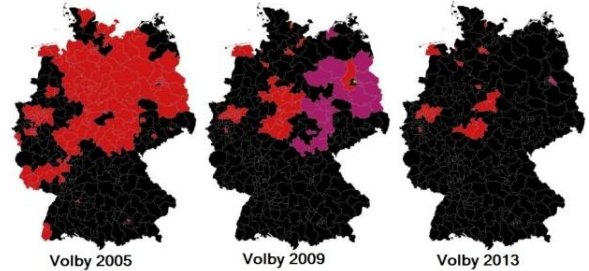
Vítězem celostátních voleb se stala, podle očekávání, Křesťansko-demokratická unie se sesterskou Křesťansko-sociální unií (CDU-CSU) pod vedením současné kancléřky Angely Merkelové. CDU-CSU získala 41,5 % všech hlasů, což je jedno z nevýraznějších vítězství strany v poválečné historii země. Strana Angely Merkelové získala 311 mandátů z 630. Druhou nejsilnější stranou v Bundestagu se stala sociální demokracie (SPD) se ziskem 25,7 % (192 křesel), což je o 2,7 % více než v roce 2009. Třetí v pořadí skončila tzv. Levice (Die Linke) s 8,6 % (64 mandátů) a poslední stranou, která se dostala do německého parlamentu, jsou Zelení s 8,4 % (63 mandátů). Obě menší strany si oproti roku 2010 výrazně pohoršily. Velkým překvapením skončili doposud vládní liberálové (FDP), kteří se ziskem 4,8 % zaznamenali svůj nejhorší výsledek v historii a poprvé od roku 1949 zůstanou mimo Bundestag. Jistý vliv na výsledek liberálů měl i fakt, že kancléřka Merkelová odmítla dát voličům své strany doporučení, aby svůj druhý hlas dali právě liberálům, jako to dříve doporučoval její předchůdce Helmut Kohl. Euroskeptická formace Alternativa pro Německo, která funguje na politické scéně něco málo přes 4 měsíce, zaznamenala solidní výsledek 4,7 %. Pirátská strana obdržela pouze 2,2 %, což je o 0,2 % více než v roce 2010. Volební účast byla 71,5 %, jedná se o pokračování klesajícího trendu od 70. let, kdy se účast pohybovala běžně kolem 90 %.

Z celkem 16 spolkových zemí vyhrávala CDU/CSU ve 14, přičemž největší úspěch zaznamenala strana v Bavorsku (49,3 %), nejmenší

naopak v tradičně levicovém Berlíně (28,5 %), ale i tak to zde stačilo na vítězství. SPD triumfovala pouze v Bremách (35,7 %), což byl nejlepší výsledek strany ze všech spolkových zemí, a v Hamburku, kde se odehrál nejtěsnější souboj mezi SPD (32,4 %) a CDU (32,2 %). Die Linke zaznamenala svůj nejlepší výsledek ve spolkové zemi Sasko-Anhaltsko (23,9%), kde postkomunisté přeskočili sociální demokraty a skončili druhí. Zelení posílili v Hamburku, kde získali nejvíce z celého Německa (12,6 %). Liberálové překročili pěti procentní klauzuli pouze v 5 spolkových zemích, nejvíce získali v Bádensku-Wüntenbersku (6,2 %). AfD zaznamenala nejlepší výsledek v Brandenbursku (6 %).

Výsledky německých stran v jednotlivých okresech.

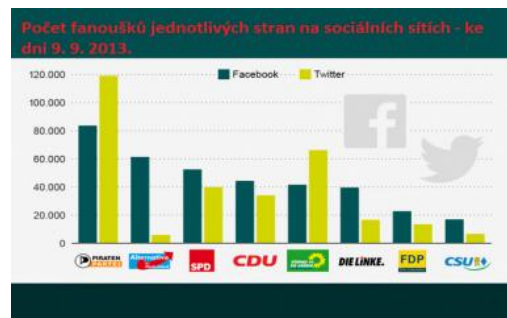
■ CDU ■ SPD ■ Linke ■ Grüne

Zdroj: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=724086134273601&set=pb.215184938497059-2207520000.1380529872.&type=3&theater>

Velká koalice, menšinová vláda, nebo nové volby?

Ačkoli výsledek Angely Merkelové je jednoznačný, není jisté, zda se Německo nevydá na cestu předčasných voleb. Sociální demokraté již avizovali, že tzv. velká koalice pro ně není nepřekonatelný problém, to samé zaznívá z tábora křesťanských demokratů. Angela Merkelová vzápětí zavrhl možnost menšinové vlády, jelikož ta nemá v Německu valnou tradici.

Zdroj: <http://de.statista.com/themen/589/parteien/infografik/1258/fans-follower-der-parteien-bei-facebook-und-twitter/>

Zdroje:

- SARTORI, Giovanni. *Srovnávací ústavní inženýrství – zkoumání struktur, podnětů a výsledků*. Sociologické nakladatelství, Praha: 2001. ISBN: 80-858550-94-X.
- DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra a kol. *Komparace politických systémů: Základní modely demokratických systémů*. VŠE, PRAHA: 2008. ISBN: 978-80-245-1357-7.
- BUCHTA, Marek. *Volby a kampaně v létě, CI time – odborný analytický měsíčník*, červen-červenec 2013, roč. 3, č. 3. ISSN: 1804-8099.
- <http://www.faz.net/aktuell/politik/inland/wahl-in-hessen/>
- <http://www.faz.net/op900/event/bundestagswahl/live/>
- <http://www.electoralgeography.com/new/en/countries/g/germany/germany-legislative-election-2013.html>

